

νοσηρών και ουδέτερων, τα οποία πρέπει να μελετώνται κατά περίπτωση και να εξετάζεται η ποιότητά τους αλλά και ο προσωρινός ή μόνιμος χαρακτήρας τους³⁶.

Το περιεχόμενο που προσδίδει ο Γαληνός στην ιατρική ολοκληρώνεται, στο παρόν έργο, με την αναφορά στους τρεις τομείς που την αποτελούν, τον προληπτικό, τον αναρρωτικό και τον αναθρεπτικό³⁷. Ο προληπτικός τομέας έχει να κάνει με τη διαπραγμάτευση της υγείας και την πρόληψη των νόσων και εξαρτάται, όπως υποστηρίζει ο Γαληνός, από τα υγρά του σώματος, τα οποία, αν παρουσιάσουν κάποια αλλοίωση, οδηγούν στην πρόκληση νόσων³⁸. Έπειτα, ο αναρρωτικός και ο αναθρεπτικός τομέας αφορούν εκείνους που αναρρώνουν από μία νόσο, αλλά και τους υπερήλικες, και περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες που χρειάζεται να γίνουν, προκειμένου να διορθωθεί μια νοσηρή κατάσταση και να επέλθει η θεραπεία.

³⁶ Τέχνη Ιατρική: 308: ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τὸ ποιητικόν, καὶ τὸ δηλωτικόν, καὶ τὸ ἐπιδεκτικόν, διχῶς ἕκαστον λέγεται, τὸ μὲν ἀπλῶς, τὸ δὲ ἐν τῷ νῦν, ἰστέον ἀμφοῖν οὖσαν ἐπιστήμην τὴν ἰατρικὴν. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἀπλῶς διχῶς λέγεται, τὸ τε διὰ παντός. καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· καὶ ἔστιν ἀμφοτέρων τούτων ἐπιστήμη ἡ ἰατρικὴ... ἐν γὰρ τῷ λέγειν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ὑπάρχειν ὑγιεινῶν, καὶ νοσερῶν, καὶ οὐδετέρων, σημαίνεται μὲν καὶ τὸ πάντων τῶν κατὰ μέρος, σημαίνεται δὲ καὶ τὸ ὁποίων, σημαίνεται δὲ καὶ τὸ τίνων.

³⁷ Τέχνη Ιατρική: 403-407: καλοῦσι δὲ αὐτὰ προφυλακτικά... ἐν χυμοῖς δὲ μάλιστα τὴν σύστασιν ἔχει σύμπαν τοῦτο τὸ γένος, οὐς οὔτε γλίσχρους εἶναι προσήκει, οὔτε παχεῖς, οὔτε ὑδατώδεις, οὔτε πολλοὺς, οὔτε ἐπὶ πλέον θερμοὺς, ἢ ψυχροὺς, οὔτε δακνώδεις, οὔτε σηπεδονώδεις, οὔτε δηλητηρίουσ... Τὸ δ' ἀναληπτικόν τε καὶ ἀναθρεπτικόν ἐπὶ τῶν ἀνακομιζομένων ἐκ νόσου καὶ γερόντων. ὁποῖα δὲ τίς ἐστι καὶ ἡ τούτων διάθεσις, ὑπὸ τίνων τε μάλιστα αἰτίων εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέρχεται, τελεώτατα μὲν ἐν (406.) τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασι δεδήλωται.

³⁸ Βέβαια, στο παρόν έργο ο Γαληνός έχει υποστηρίξει, στις σελίδες 366-368, ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν την ασθένεια. Οι αλλοιώσεις των χυμών ανήκουν στους αναγκαστικούς παράγοντες, στους οποίους συγκαταλέγονται η ατμόσφαιρα, η κίνηση, η τροφή, ο ύπνος και η ψυχολογία, ενώ υπάρχουν και οι μη αναγκαστικοί, όπως «τα ξίφη και τα θηρία».